

32. Frumvarp

til laga um varalögreglu.

(Lagt fyrir Alþingi 1925).

1. gr.

Landstjórninni er heimilað að koma á fót sveit varalögreglumanna í hverjum kaupstaða landsins, — eftir því er við verður komið, — til þess að vera til taks lögreglustjóra til aðstoðar, er nauðsyn krefur, og hinir föstu lögreglumenn reynast eigi einhlítir, eða fyrirfram er sjáanlegt, að þeir sje ekki einhlítir.

2. gr.

Allir karlmenn, sem eru fullra 20 ára að aldri, en ekki yfir fimtugt, eru skyldir að ganga í varalögreglusveit þá, er í þeim kaupstað er, þar er þeir eiga heimili eða dvelja um tíma, enda sje þeir ekki til þess ófærir vegna sjúkdóms eða annara slíkra forfalla.

Engin þóknun greiðist varalögreglumönnum, öðrum en forstöðumanni og flokksforingjum (sbr. 3. gr.).

3. gr.

Dómsmálaráðherra skipar forstöðumann varalögreglusveitar, eftir tillögum lögreglustjóra. Forstöðumaður kveður til varalögreglumenn og skipar úr þeirra hóp flokkstjóra eftir þörfum.

Þóknun má greiða forstöðumönnum og flokkstjórum.

4. gr.

Með konunglegri tilskipun skulu settar ítarlegar reglur um varalögreglu, skipulag lögregluliðs þessa, starfshætti, tæki og einkenni, og enn þjónustuskyldur forstöðumanns, flokksstjóra og varalögreglumanna annara. Þar skulu

og vera fyrirmæli um eið þann eða drengskaparheit, sem þeir skulu vinna, áður en þeir taka til starfa.

Fyrir neitun um að verða við kvaðning í varalögregluliðið og brot á þjónustuskyldum skal í tilskipuninni ákveða sektir eða fangelsi, nema þyngri refsing liggji við eftir öðrum lögum. Fer um mál út af brotum þessum sem um mál út af brotum í embættisþjónustu.

5. gr.

Allan kostnað við framkvæmdir eftir lögum þessum skal greiða úr ríkissjóði.

6. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Athugasemdir við lagafrumvarp þetta.

Eitthvert hið fyrsta og sjálfsagðasta verkefni hvers sjálfstæðs þjóðfélags eða ríkis er, að koma sjer svo fyrir, að það geti haldið uppi þeim lögum, fyrirskipunum eða rjettarvenjum, sem það hefir ákveðið að gilda skuli innan þjóð- eða ríkisfélagsins. Sje ekki sjeð nægilega fyrir þessu, er fjelaginu hættu búin. Nú á tímum er það aðallega fastir skipaðir lögreglumenn, sem framkvæmdina hafa í þessu efni, hafa á hendi löggæsluna í hverjum stað. En hvarvetna er það alment viðurkent, að fyrir geti komið þeir atburðir eða þau atvik, að hið venjulega lögreglulið sje ekki einhlítt.

Hjer á landi hefir framkvæmdarvaldinu frá upphafi sögu vorrar að þessu leyti verið mjög ábótavant, og enn er svo, að löggæsluliðið er of fáment og ófullnægjandi, jafnvel til daglegra starfa, og ekkert sjeð fyrir óvæntum atburðum.

Kaupstaðirnir kosta einir að heita má löggæsluna hjá sjer, og greiða eflaust fje þar til í svo miklum mæli, sem til má ætlast eftir fjárhagnum. Það má vera að ríkisvaldið hafi hlíft sjer fullmikið í því að taka nær engan þátt í löggæslu kaupstaðanna, annan en þann, að leggja til lögreglustjóran, og reyndar jafnframt hlaða á embættismann þennan svo mörgum öðrum og annarlegum störfum, að hann getur einatt ekki gefið sig við löggæslunni svo sem þyrfti.

Það virðist því ekki til of mikils ætlast, að ríkisvaldið leggi enn það til löggæslu í kaupstöðum, að þau sjái fyrir aðstoðar- eða varalögregluþjónustu, er á þarf að halda og sjerstaklega stendur á.

Í þessu frumvarpi er leitast við að koma þessari viðbótar- eða varalöggæslu fyrir á sem kostnaðarminstan hátt og sem mest í samræmi við það sem fyrir er í þessari grein. Það má vera, að nokkur þörf sje vara- eða við-

bótarlögsgæslu á öðrum stöðum en í kaupstöðunum, en mest er eflaust þörfin þar, eða að minsta kosti í sumum þeirra, og edlilegt að byrja þar, er mest er þörfin.

Um einstakar greinir frumvarpsins skal tekið fram.

Um 1. gr.

Í þessari grein er ákveðið ætlunarverkið, svo sem áður er á vikið, að lögreglumenn þeir, er hjer um ræðir, skuli vera til vara og til taks, til aðstoðar lögreglustjóra, ef hann telur hið venjulega, fasta lögreglulið eigi vera einhlítt.

Um 2. gr.

Hjer er ákveðið, að það skuli vera skylda hvers karlmanns, er til þess er fær á aldrinum frá tvitugu til fimtugs, að ganga í sveit varalögreglumanna, ef krafist er, og starfa þar án endurgjalds. Áþekk ákvæði eru í gildandi lögum svo sem um skyldu manna til að vera í slökkviliði m. m. Kvöðin er ekki bundin við búsetu, því að vel getur verið, að hagkvæmt sje að gripa til manna, er dvelja í kaupstaðnum, ináske langdvölum, án þess að vera beint búsettir.

Um 3. gr.

Í þessari grein eru sett ákvæði um ráðning forstöðumanns varalögreglumanna í hverjum kaupstað, kvaðning þeirra og skipun flokksforingja. Það þykir rjett, að ráðherra skipi forstöðumann með ráði lögreglustjóra, eða að fengnum tillögum hans, úr því ætlunarverk lögregluliðs þessa er það eitt að vera lögreglustjóra til aðstoðar. Hitt þykir og rjett, að forstöðumaður ráði kvaðning þeirra, er undir hann eru skipaðir og skipun flokksforingja, því að hann á að bera embættislega ábyrgð á framkvæmdum þeirra, enda á best að vera kunnugur þeim, og geta matið hæfileika þeirra til starfa. Hinu má byggja á, að forstöðumaður, sjerstaklega í byrjun, njóti ráða lögreglustjóra í þessu efni.

Forstöðumaður hefir á hendi, með aðstoð flokkstjóra, stjórn varalögregluliðsins og umsjón, sjer um æfing þess, útbúnað og reikningshald. Starf hans verður því talsvert og verður að launa. Flokkstjórar hafa og talsvert starf, fram yfir aðra varalögreglumenn, og verður því að greiða þeim þóknun. Ráðherra er ætlast til að semji við forstöðumann um endurgjald fyrir starf hans, og ákveði þóknun handa flokkstjórum.

Um 4. gr.

Það þykir rjett að fastákveða ekki með lögum þegar í byrjun nánara um skipulag varalögregluliðs og starfshætti, heldur fela það landsstjórninni að setja hinar nánari reglur þar um, því að þetta verður glögglegar sjeð, er farið er að undirbúa framkvæmd laganna, en lögin sjálf afmarka greinilega ætlunarverkið.

Það þykir rjett að um þjónustuafbrot varalögreglumanna gildi hinar sömu reglur sem um samskonar afbrot hinna föstu lögreglumanna.